

VIIHTYISÄ JA TURVALLINEN ESPOON KESKUS PAIKALLISEN RIKOKSENTORJUNTAHANKKEEN LOPPURAPORTTI

- 1 Avustuksen saaja, hankkeen nimi, hankkeen vastuutahot
 Saaja: Espoon kaupunki
 Nimi: Viihtyisä ja turvallinen Espoon keskus – hanke
 Vastuutahot: Espoon kaupungin tekninen ja ympäristötoimi /
 Espoon keskuksen kehittämisprojekti
 - projektinjohtaja Kyösti Oasmaa
- 2 Avustuksen myöntämisaikajankoa, myönnetyn tuen ja käytetyn tuen määrä
 Avustus myönnettiin 5 / 2004.
 Myönnetty tuki 5000 €.
 - muu rahoitus
 - o Espoon kaupunki (5000 euroa),
 Käytetty tuki 5000 €.
- 3 Avustuksen käyttötarkoitus ja menot, joihin avustus on käytetty
 Käyttötarkoitus:
 - kokeilla Safety-toimintamalliin (Helsingissä YKS – toimintamalli) soveltuvuutta Espoon kaupungin olosuhteisiin
 - saada Espoon keskuksen asukkaat, kiinteistönomistajat ja muut toimijat yhteistyöhön kohdealueen turvallisuuden kehittämiseksi
 - saada aikaan näkyvä ja mitattava muutos Espoon keskuksen rikosturvallisuudessa pilottiprojektin aikana
 Menot:
 Avustus on käytetty koordinaattorin palkkioon, kartoitukseen, viestintään ja asukastoimintaan (kts tarkemmin talousselvityksen erittely)

Hankekuvaus

Viihtyisä ja turvallinen Espoon keskus- hanke on koko Espoon kaupungin rikosturvallisuuden kehittämisen pilottiprojekti. Hankkeen hallinnollisen sopivuuden, kustannus-tehokkuuden ja varsinaisten rikosturvallisuuden kehitystä kuvaavien mittausten perusteella arvioidaan sen levittämistä myös muualle Espoota. Safety- toimintamalli on Espoon turvallisuusstrategian periaatteiden ja tavoitteiden mukainen ja eräs keino konkretisoida ja jalkauttaa turvallisuusstrategian tavoitteet. Hankkeen keskeisenä tavoitteena on saada asukkaiden lisäksi myös alueen kiinteistönomistajat ja toiminnanharjoittajat mukaan kohdealueen viihtyvyyden ja turvallisuuden kehittämisprosessiin.

Espoon keskuksen Safety- hanke pitää säännöllistä yhteyttä Helsingissä ja Vantaalla toimiviin Safety- prosesseihin.

Espoon keskuksessa on ollut jo loppuvuodesta 2002 käynnissä Suvelan ja Kirkkojärven kotialueiden turvallisuuden kehittäminen Safety- menetelmällä. Jo aiemmin suoritettujen kartoitusten perusteella on havaittu, että asema-alueen (nyt toteutetun hankkeen kohdealue) turvallisuuden kehittäminen on keskeisin osa myös Kirkkojärven ja Suvelan asukkaiden turvallisuutta, vaikka ao. alueet sijaitsevatkin kohdealueen ulkopuolella. Suvelan ja Kirkkojärven kartoitukset ovat olleet osa projektia, koska näin voidaan osaltaan seurata asema-alueen kehittämisen vaikutusta niihin.

Vuoden 2005 aikana käynnistettiin Espoon aseman alueen Safety- prosessi. Alueeseen kuuluvat Kannusillanmäen ja Kiltakallion kotialueet ja niiden väliin jäävä liikekeskuksen Espoontorin alue, terminaali-alue ja virastokeskusalue. Oletuksena on, että tämän alueen pitkäjänteisellä kehittämisellä, voidaan vaikuttaa tehokkaasti koko Espoon keskuksen asukkaiden turvallisuuden tunteeseen ja rikosturvallisuuteen (n. 23 000 asukasta).

Organisointi

Toimintaa seuraa ylimmällä tasolla Espoon kaupungin turvallisuusstrategian johtoryhmä (puheenjohtaja kaupunginjohtaja Marketta Kokkonen). Johtoryhmä käsitteli hankkeen tilanteen 15.4.2005. Kokouksessa päätettiin, että Safety- toimintamallin levittämistä uusille Espoon alueille käsitellään syksyllä 2005.

Espoon keskuksen pilottihankkeen toimintaa koordinoi projektinjohtaja Kyösti Oasmaa. Käytännön työtä tekevät Kirkkojärven, Suvelan ja Kannusillanmäki – Kiltakallion ja aseman alueen Safety – ryhmien yhdyshenkilöt ja jäsenet sekä asiantuntija-koordinaattorina Kotikaupunki Mikko Virkamäki Ky (18.3.2005 alkaen Kotialue Oy).

Safety – ryhmien yhdyshenkilöt ovat olleet hankkeen aikana:

Suvela/Tommi Laakso ja Pekka Virtanen 9 / 2005 alkaen

Kirkkojärvi/Kaisa Lantola

Kannunsillanmäki - Kiltakallio/ Hannu Hätönen

Koko Espoon keskuksen alueella toimii alueen vuokra-asuntokiinteistönomistajista koostuva ryhmä, joka pohtii turvallisuuden kehittämistä asuinkiinteistöjen ja taloyhtiöiden näkökulmasta. Poliisi on osallistunut tämän työryhmän työskentelyyn.

Syksyllä 2005 perustettiin työryhmä liikekeskuksen Espoontorin, terminaali-alueen ja virastokeskusalueen kiinteistöjen edustajista ja toiminnanharjoittajista. Poliisi on osallistunut myös tämän työryhmän työskentelyyn. Tämän työryhmän onnistuminen yhteistyömallin löytämisessä oli keskeinen osa hankkeen onnistumista.

Safety- kartoitukset

Kullakin kotialueella on suoritettu turvallisuuskartoitukset suunnitelman mukaisesti.

Suvela 6 / 2004 ja 6 / 2005

Kirkkojärvi 6 / 2004 ja 6 /2005

Kannunsillanmäki – Kiltakallio 4/2005 ja 2/2006

Asema-alueen asiakaskysely 11 / 2005

Ammattikorkeakoulu Laurean opiskelijat ovat tehneet turvallisuus-koulutusohjelman oppilastyönä liike- ja virastokeskuksen työntekijöiden turvallisuuskartoituksen hankkeen antamien ohjeiden mukaisesti. Tätä kartoitusta tullaan hyödyntämään jatkossa asema-alueen toimenpiteiden tehon mittaamisessa.

Toiminta

Suvelassa ja Kirkkojärvellä on tehty erilliset suunnitelmat Ympäristön parantamiseksi ja Kommunikointin kehittämiseksi (ns. YK – suunnitelma). Niiden toteuttaminen on jo alkanut.

Molemmilla kotialueilla on huolehdittu kommunikointin lisäämisestä viemällä kartoitustiedot Keski-Espoo seuran kotisivuille ja tiedottamalla asiasta paikallisissa lehdissä ja tilaisuuksissa. Keski-Espoo- seura on perustanut internetiin omille kotisivuilleen turvallisuussivut ja alueen paikallislehteen Keski-Espoon sanomiin turvallisuuspalstat. Seuran vastuuhenkilö myös ylläpitää sivuja.

Muilta osin Kirkkojärven YK – toiminta on painottunut yhdessä tekemiseen

- turvallisuustalkoot 2004 ja 2005
- Safety – ryhmän avoimet kokoukset
- Kerää Roska Päivässä – ajattelun ja toiminnan levittäminen kotialueella
- Alueroskis – järjestelmän ideointi

Suvelassa YK -toiminta on painottunut aloitteiden laatimiseen kaupungin organisaatiolle:

- Espoon keskuksen valaistussuunnitelman kehittäminen turvallisuusnäkökulmista ja valaisimien kunnostus
- Paikallisen pubin aiheuttamien ongelmien ratkaiseminen aukioloaikojen ja jopa mahdollisen asemakaavamuutoksen avulla
- epäsiistin grillikioskin siisteyteen vaikuttaminen
- pusikoitumisen vähentäminen

Kannunsillanmäki - Kiltakallio alueella on tehty alkukartoitus ja seurantakartoitus, joiden perusteella voidaan arvioida asema-alueella tehtyjen toimenpiteiden vaikutus kohdealueen rikosturvallisuuteen. Safety – ryhmä ei laadi erillistä YK – suunnitelmaa, koska asema-alueella tapahtuvat parannukset riittävät rikosturvallisuuden parantamiseksi näillä asuinalueilla.

Rahoitus

Hankkeen rahoitus on tullut Espoon kaupungilta ja oikeusministeriön myöntämästä avustuksesta.

Merkittävä osa alueen asuinkiinteistön omistajista on ilmoittanut suostuvansa rahoittamaan alueiden Safety- toimintaa pysyvästi noin 1 – 2 € / huoneisto / vuosi. Tämä rahoitusosuus otetaan käyttöön kaikilla kotialueilla vuoden 2006 aikana.

5 Miten hankkeen toteutusta seurattiin ja mitattiin

Seuranta:

- Espoon turvallisuusstrategian johtoryhmä käsitteli hanketta keväällä 2005
- projektinjohtaja Oasmaa seurasi / ohjasi kokonaistoimintaa
- Kotialueiden Safety – ryhmät (3 kpl) seurasivat / ohjasivat omien kotialueidensa toimintaa
- Kiinteistönomistajien ryhmä kokoontui projektin aikana (muistiot liitteinä)
- Asema-alueen Safety – ryhmä kokoontui projektin aikana (muistiot liitteinä)
- mittaaminen tehtiin Safety – toimintamalliin liittyvällä mittaristolla (seurantatulokset ja analyysi liitteenä).
 - o Safety – mittaristo perustuu Rikosentorjunnan ideakirjan 2 malleihin

6 Selvityksen antaja ja hankkeen yhteyshenkilö yhteystietoineen

- Projektinjohtaja Kyösti Oasmaa
- Espoon keskuksen kehittämisprojekti
- Espoon kaupunki, tekninen ja ympäristötoimi
- Postiosoite: **PL 49, 02070 ESPOON KAUPUNKI**
- Puh: 09 - 816 25 381, 050 3767414
- Email kyosti.oasmaa@espoo.fi

A Arvio hankkeen tuloksellisuudesta ja vaikutuksista

- Strateginen tulos
 - o Tuloksellisuus:
 - o Espoon turvallisuusstrategian johtoryhmä on päättänyt alustavasti levittää Safety – toimintamallin uusille alueille Espoossa. Näin Safety – toiminnasta voi tulla pysyvä osa Espoon kaupungin rikostorjuntaa / yhteisöllistä rikostorjuntaa mieluummin viihtyisyyden ja turvallisuudentunteen kehittämistä
 - o Vaikutus:
 - o Safety – toimintamalli voi levitä niille alueille, joissa esiintyy riittävä aktiivisuus omaehtoiselle organisoitumiselle.
- Toiminnallinen / alueellinen tulos
 - o Asema-alueen laajaan yhteistyöhön perustuva organisointi onnistui, kun kaikki asema-alueen keskeiset toimijat päättivät rahoittaa jatkoprojektin yhteisellä sopimuksella (vuosiksi 2006 – 2008)
 - o Kotialueiden Safety – ryhmiin on saatu yhdyshenkilöt ja riittävästi asukkaita. Joitakin ongelmia aktiivisuudessa on ollut.
 - o Safety – koulutusta on annettu niin paljon projektin aikana, että omaehtoinen toiminta on jatkossa mahdollista
 - o **TÄRKEIN TOIMINNALLINEN TULOS:**
 - Asema-alueen keskeisten toimijoiden sopimus kohteen pitkäjänteisestä kehittämisestä. Tällä toiminnalla vaikutetaan koko Espoon keskuksen kaikkien asukkaiden turvallisuuteen tehokkaimmin.
 - osoittaa, että kehitetty toimintamalli on myös kiinteistönomistajia ja liiketaloudellisia toimijoita motivoiva.

- hallinnollisesti yksinkertainen
- kustannus-tehokas ja tuottava
- Yhteenveto kotialueiden rikosturvallisuuden kehityksestä YKS - kartoitusten valossa toimitetaan myöhemmin sen valmistuttua myös vuoden 2005 tietojen osalta.

Suvela 2004 – 2005

Vastausprosentin lasku 29,2 %:sta 10,6 %:in laskee olennaisesti tulosten vertailua ja rikosturvallisuuden kehityksen arviointia. Vastaajaprofiilissa naisten ja ikääntyneiden henkilöiden (yli 65 vuotta) suhteellinen osuus väheni selvästi vuonna 2005. Nämä molemmat muutokset vaikuttavat siten, että turvallisuuden tunne – lukuja vertailtaessa vuoden 2005 luvut osoittavat liian hyvää turvallisuuden tunnetta.

Uhriutumisessa tapahtui lievä myönteinen kehitys. Omaisuusrikosuhrien määrä putosi 18 % yksiköstä 17 %:in ja henkilörikosten uhrien määrä putosi 5 %:sta 2 %:in.

Yleisen turvallisuuden tunteen mittareissa tapahtui ristiriitainen muutos. Kahdessa ensimmäisessä kysymyksessä tapahtui lievä parannus ja kolmannessa selvä huononnuks. Myöhään illalla liikkumisen turvattomuus kasvoi lineaarisesti jo kolmatta vuotta peräkkäin (2003/41 %, 2004/48 %, 2005/57 %).

Turvattoman paikan tunteessa tapahtui selvä lasku 54 %:sta 45 %:in. Turvattomimpina paikkoina säilyivät aseman seutu ja Suvelan ostoskeskus.

Yhteisöllisyys parani jonkin verran kaikissa kysymyksissä.

Naisten ja ikääntyneiden henkilöiden suhteellisen osuuden pieneneminen, yhteisöllisyyden paranemisen ja uhriutumisen vähenemisen pitäisi vaikuttaa siten, että turvattomuuden tunne vähenee. Näin tapahtuikin kahdessa yleistä turvattomuutta ja paikkaan sidottua turvattomuutta mittaavien vastausten kohdalla. Ilmeisesti alhaisen vastausprosentin aiheuttamien satunnaisvaikutusten johdosta myöhään illalla koettu turvattomuuden tunne kuitenkin lisääntyi selvästi. Asiaa on käsiteltävä jatkossa Safety – ryhmässä. Vuoden 2006 syksyllä tehtävä kartoitus antaa myös lisävalaistusta epätavalliseen kehitykseen.

Kirkkojärvi 2004 – 2005

Myös Kirkkojärven vastausaktiivisuudessa tapahtui selvä lasku (30 %:sta 15,6 %:in). Lasku vaikuttaa vertailukelpoisuuteen.

Myös naisten ja ikääntyneiden suhteellinen osuus laski, vaikkakaan ei yhtä voimakkaasti kuin Suvelassa. Muutos vaikuttaa vertailuun samalla tavalla kuin Suvelassa eli vuoden 2005 turvattomuuden tunnetta kuvaavat luvut osoittavat ”liian hyvää” turvallisuuden tunnetta.

Uhriutumisessa tapahtui selvä myönteinen muutos. Omaisuusrikosuhrien määrä putosi 30 %:sta 20 %:in ja henkilörikosten uhrien määrä putosi 7 %:sta 4 %:in. Myönteisestä kehityksestä huolimatta Kirkkojärven luvut ovat edelleen huonommat kuin Suvelassa.

Kaikki kolme yleistä turvallisuuden tunnetta kuvaavat luvut muuttuivat selvästi myönteiseen suuntaan. Kahdessa ensimmäisessä kysymyksessä Kirkkojärvi on edelleen huonompi kuin Suvela, mutta myöhään illalla liikkuminen koetaan nyt hieman turvallisemmaksi Kirkkojärvellä kuin Suvelassa.

Turvattomimpina paikkoina säilyivät aseman alue ja liiketalon ympäristö.

Yhteisöllisyydessä ei tapahtunut merkittäviä muutoksia.

Naisten ja ikääntyneiden vastaajien suhteellinen lasku ja stabiili yhteisöllisyyden aste aiheuttivat merkittävän muutoksen uhriutumisessa ja selvähkön parantumisen turvallisuuden tunteessa. Vuoden 2006 syksyllä tehtävä kartoitus selkeyttää tilanteen arvioimista.

Kannunsillanmäki – Kiltakallio 2005 – 2006

Vastausaktiivisuus pysyi samana (2005 / 19,8 %, 2006 /18,4 %). Naisten ja ikääntyneiden osuus vastaajista kasvoi (päinvastoin kuin Suvelassa ja Kirkkojärvellä). Vuoden 2005 luvut osoittavat siten ”liian vähäistä” turvallisuuden tunnetta.

Uhriutumis – kysymyksen muuttaminen kahden vuoden uhriutumisesta yhden vuoden uhriutumiseen aiheuttaa sen, etteivät tulokset ole suoraan vertailukelpoisia, vaikka vuoden 2006 luku kerrottaisiin kahdella. Tämä johtuu siitä, että kahden vuoden kysymykseen vastattaessa, vastaaja sisältää vastaukseensa myös kolmantena vuotena tapahtuneita uhrautumisia. Yhden vuoden luvut ovat tarkemmat. Siksi muutos tehtiin. Uudella tavalla voidaan myös vertailla paremmin uhriutumisen muutoksien suhdetta poliisin rekisteröimiin tekoihin. Edellä mainittu huomioiden voidaan kuitenkin arvioida, että uhriutuminen on mennyt jonkin verran huonompaan suuntaan. Jatkossa seurataan myös häiriköinnin uhriksi joutumista. Mainittakoon, että vuoden 2006 luku (38 %) vastaa tarkasti VR Oy:n vastaavan kyselyn tulosta.

Yleistä turvallisuuden tunnetta kuvaavat luvut ovat menneet kaikki melko selvästi parempaan suuntaan. Positiivista muutosta siis korostaa se, että vastaajista suurempi osa oli naisia ja ikääntyneitä. Yleinen keskustelu ja huomion kiinnittäminen ko. alueen rikosturvallisuuteen lienee aiheuttanut positiivisen muutoksen.

Turvattoman paikan tunne on säilynyt samana. Asema-alue ja Espoontorin ympäristö ovat tämän alueen turvattomimmiksi koetut paikat. Asema-alueen koettu turvattomuus on laskenut jonkin verran.

Yhteisöllisyyttä koskevat luvut ovat heikentyneet jonkin verran. Kaksi ristiriitaista lukua on syytä nostaa ylös tässä. Vastaajista harvemmin (kuin kuukausittain) kotialueen tuttavien ja ystävien kanssa ilmoittaa juttelevansa jopa 22 %! Tämä tarkoittaa todella suurta anonymisti kotialueellaan asuvien joukkoa. Kuitenkin 30 %:a ilmoittaa osallistuneensa paikallisen yhdistyksen tilaisuuteen. Asiaa tulee selvittää tarkemmin Safety – ryhmän kanssa. Poliisin ilmoituskynnys oli noussut lievästi.

Kannunsillanmäki – Kiltakallion luvut ovat selvästi huonommat kuin Suvelassa tai Kirkkojärvellä. Vastaavia lukuja on saatu Helsingin keskustassa sijaitsevien kotialueiden kyselyissä.

○ Asema-alueen kyselyn tulos 11 / 2005

Asema-alueen käynnistäminen aloitettiin kartoittamalla asema-alueen ylikulkusillalla kävelevien asiakkaiden ja työntekijöiden uhriutumista ja rikospelkoa.

Vastausprosentti (21,2 %) ja sukupuolijakauma vastasivat kotialueiden asukkaiden vastaavia. Ikäjakauma oli selvästi nuorempi painottuen aktiiviväestöön (31 – 50 vuotiaat).

Vastaajista 72,6 % ilmoitti käyvänsä alueella päivittäin ja 23,6 % viikoittain. Kohderyhmä oli siis oikea.

Vuoden aika omaisuusrikoksen uhriksi oli joutunut 9,4 %. Läheisellä asuinalueella luku oli 21 % eli kaksi kertaa korkeampi. Henkilörikoksen uhriksi oli joutunut 7,5 %. Läheisellä asuinalueella luku oli 4 % eli kaksi kertaa matalampi. Erot selittyvät vastaajien erilaisilla rooleilla eri kysymyksissä. Häiriköinnin uhriksi oli joutunut 34,9 %. Läheisellä asuinalueella luku oli 36 % eli lähes sama.

Yleinen turvattomuuden tunne oli asiakkailta ja työntekijöillä olennaisesti suurempi kuin läheisen asuinalueen asukkailla.

Paikkaan sidottu turvattomuuden tunne oli jonkin verran alhaisempi kuin läheisillä asukkailla.

Koska vertailukohtaa ei tässä kyselyssä vielä ole ja koska YKS – kartoitus ei anna riittävän luotettavaa poikkileikkaustulosta tai vertailutulosta, ei näitä tuloksia arvioida tässä yhteydessä enempää. Mielekäs vertailukohta on vuoden 2007 alussa, jolloin suoritetaan ensimmäinen seurantakartoitus.

B Hankkeen innovaatiot, uudet menetelmät ja lähestymistavat

- keskeisen liike-, liikenne ja toimistokeskuksen merkityksen havaitseminen koko alueelle tärkeä innovaatio
- Liike-, liikenne- ja toimistokeskuksen toimijoiden organisoituminen tärkeä asia
- Alustavan kartoitusjärjestelmän rakentaminen asema-alueelle Safety – kartoitusmenetelmää soveltaen
 - o kotialueiden asukkaiden turvallisuuden lisäksi tällä alueella on tärkeää myös asiakkaiden ja työntekijöiden turvallisuuden mittaaminen
- yhteistyö pääkaupunkiseudun muiden kaupunkien kanssa tärkeää kokemusten vaihtamiseksi
- asuinkiinteistönomistajien integroiminen Safety – prosessiin oli vaikeampaa kuin alustavasti luultiin.

C Arvio avustuksen merkityksestä hankkeen toteutumiselle

- hanke ei olisi käynnistynyt ilman avustusta

D Hankkeen päättymisajankohta tai mahdollinen jatkuminen osana normaalia toimintaa

- Safety – toiminta on muodostumassa osaksi koko Espoon kaupungin rikostorjuntaa
 - o levittämistä muihin aluekeskuksiin kokeillaan syksyllä 2006
- YKS - toiminta jatkuu Suvelassa ja Kirkkojärvellä
 - o rahoitus taloyhtiöiltä ja kaupungilta
- YKS – toiminta jatkuu asema-alueella ja Kannunsillanmäki – Kiltakalliolla
 - o rahoitus asema-alueen toimijoilta ja kaupungilta